

Sygn. akt IV Cz 594/13

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku, IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie: SSO Mariola Watemborska

SSO Mariusz Struski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2013r. w Słupsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. R.

p-ko pozwanej A. R.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Rejonowego w Chojnicach z dnia 7 czerwca 2013r., sygn. akt I C 378/13 o udzieleniu zabezpieczenia powództwa

postanawia:

1. oddalić zażalenie;

2. oddalić wniosek powoda o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sygn. akt IV Cz 594/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Chojnicach zabezpieczył powództwo J. R. przeciwko A. R. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny, zawartej w dniu 18 maja 2012 r. w formie aktu notarialnego, sporządzonej przez Notariusza J. A. w Kancelarii Notarialnej w C. rep. A numer (...), przez zakazanie pozwanej zbywania i obciążania zabudowanej nieruchomości gruntowej, położonej w P. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chojnicach.

Sąd Rejonowy uznał, że powód uprawdopodobnił swoje roszczenie przedstawiając odpisy dokumentów oraz wskazując dowody na poparcie twierdzeń odnośnie prowadzonego postępowania egzekucyjnego przeciwko K. L., uzasadniającego istnienie roszczenia z jakim wystąpił w niniejszym postępowaniu. Nadto stwierdził, że powód wykazał także istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia roszczeniu, bowiem brak jego udzielenia faktycznie spowodowałoby realną groźbę nieosiągnięcia zamierzonego skutku niniejszego postępowania w przypadku uzyskania korzystnego wyroku przez powoda w razie dokonania przez pozwaną sprzedaży przedmiotowej nieruchomości kolejnym osobom. Jako podstawę prawną swojego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał przepis art. &30 § 1 k.p.c., art. 730¹ § 1-3 k.p.c., art. 755 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W zażaleniu, domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia i oddalenia wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia w całości, pozwana A. R. zarzuciła naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 730¹ ust. 1 i ust. 3 k.p.c. Żaląca się podniosła, że naruszenie wskazanych przepisów miało istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ Sąd udzielił zabezpieczenia pomimo, iż powód nie uprawdopodobnił roszczenia ani interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, nadto zabezpieczenie udzielone w takiej formie obciąża pozwaną ponad miarę. Zarzuciła także błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na błędnym ustaleniu przez Sąd Rejonowy, że brak zabezpieczenia sprawi, iż wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia co najmniej utrudni jego wykonanie, a nawet go uniemożliwi. Dodatkowo wniosła o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu środka odwoławczego skarżąca wskazała, że powód nie uprawdopodobnił swojego roszczenia, ponieważ jedynie głosowo wskazał, że czynność darowizny z dnia 18.05.2012r. dokonana była z jego pokrzywdzeniem. Podniosła także, że powód nie przedstawił żadnego postanowienia komornika sądowego, z którego wynikałoby, że nie może się on zaspokoić z majątku K. L., a zatem roszczenie powoda względem pozwanej należy uznać na obecnym etapie za nieistniejące. Dalej wywodziła, że powód nie uprawdopodobnił także, aby pozwana podejmowała jakiegokolwiek czynności zmierzające do zbycia lub obciążenia przedmiotowej nieruchomości. Następnie wskazała, że wartość tej nieruchomości wynosi 450.000 zł, natomiast należność powoda stanowi około 4,48 % jej wartości, wobec czego, w jej ocenie, Sąd obciążył pozwaną ponad miarę. Natomiast, na uzasadnienie podniesionego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych skarżąca wskazała, że twierdzenia Sądu Rejonowego, odnośnie istnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, są nieudowodnione oraz nie zostały należycie uzasadnione.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie, przedstawił dodatkowe dowody na poparcie swoich twierdzeń oraz wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej, pozbawione uzasadnionych podstaw prawnych, podlegało oddaleniu w całości, jako bezzasadne.

Zważyć należy, iż na gruncie przepisów zawartych w art. 730 i nast. k.p.c., celem udzielenia zabezpieczenia jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego poprzez zapewnienie, że pomimo upływu czasu koniecznego dla rozstrzygnięcia sprawy możliwym będzie osiągnięcie zamierzonych przez stronę celów tego postępowania

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż przedmiotem przyszłego roszczenia, które w niniejszej sprawie zostało zabezpieczone, jest uznanie za bezskuteczną umowy darowizny z dnia 18 maja 2012r. w stosunku do powoda wobec A. R. Roszczenie to ma charakter majątkowy, ale niepieniężny. Ocena wniosku o udzielenie zabezpieczenia winna zatem nastąpić przede wszystkim w oparciu o treść art. 755 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, Sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych, tj. w sposób, jaki z jednej strony zapewni uprawnionemu należyłą ochronę prawną, a z drugiej nie obciąży obowiązanego ponad potrzebę (art. 730¹ §3 k.p.c.). Odpowiedni sposób zabezpieczenia to taki, który z jednej strony zapewni należyłą ochronę uprawnionego, z drugiej strony nie obciąży obowiązanego ponad potrzebę oraz będzie pozostawał w związku z przyszłą realizacją roszczenia o tyle, o ile ma zapewnić zaspokojenie dochodzonego żądania (orzeczenie SN z dnia 28 listopada 1961 r., II CZ 167/61, OSNCP 1963, Nr 6, poz. 119).

Udzielenie przez Sąd zabezpieczenia w sposób określony w zaskarżonym postanowieniu było zatem dopuszczalne w świetle powołanych przepisów. Należy podkreślić, iż przepis art. 755 k.p.c. nie zawiera zamkniętego katalogu dopuszczalnych sposobów zabezpieczenia, a przede wszystkim nie wyłącza zastosowania zakazu dokonywania czynności rozporządzających lub zobowiązujących jako sposobu zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych.

Zabezpieczenie roszczenia niepieniężnego może nastąpić w każdy sposób, jaki stosownie do okoliczności będzie odpowiedni.

Podkreślenia wypada, że istotą roszczenia ze skargi pauliańskiej (art. 527 k.c.) jest uzyskanie przez wierzyciela prawnej możliwości zaspokojenia wierzytelności przysługującej mu względem dłużnika z przedmiotów majątkowych, nabytych od niego przez pozwaną osobę trzecią, w drodze czynności zdziałanej z pokrzywdzeniem wierzyciela. Zbycie nieruchomości, będącej przedmiotem czynności, której uznania za bezskuteczną uprawniony się domaga, uniemożliwi uprawnionemu przeprowadzenie egzekucji z tej nieruchomości w oparciu o wydany w sprawie wyrok, gdyż odpowiedzialność osoby trzeciej, pozwanej ze skargi pauliańskiej, ogranicza się wyłącznie do przedmiotu zaskarżonej czynności, a jego zbycie zmusi wierzyciela do poszukiwania dalszej ochrony w procesie, zainicjowanym przeciwko aktualnemu właścicielowi nieruchomości (art. 531 § 2 k.c.). Zbycie tego przedmiotu majątkowego przez osobę trzecią (pozwaną w procesie pauliańskim) na rzecz kolejnej ("czwartej" osoby) doprowadzi do sytuacji, w której wprawdzie wierzyciel, z mocy art. 531 § 2 k.c., będzie mógł wystąpić z powództwem przeciwko osobie czwartej, ale będzie zmuszony wykazać dodatkowe przesłanki, a więc, że ta kolejna osoba wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności za bezskuteczną, czyli była w złej wierze albo nabyła daną rzecz nieodpłatnie. W razie braku przesłanek skutecznego pozwania osoby czwartej wierzyciel praktycznie nie uzyska zaspokojenia. W tej sytuacji wskazany przez uprawnionego sposób zabezpieczenia, uwzględniony przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu pozostaje w adekwatnym związku z roszczeniem ze skargi pauliańskiej.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia art. 730¹ § 1 k.p.c. należy uznać go za nieuzasadniony. Niewątpliwie uprawniony zobligowany był do uprawdopodobnienia przesłanek istnienia roszczenia ze skargi pauliańskiej, mianowicie, że posiada wierzytelność wobec dłużnika K. L. oraz że dłużnik, dokonując określonej czynności, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, w wyniku której dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności, a nadto to, iż osoba trzecia (obowiązana) o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, lub też, że zaistniały przesłanki określone w art. 527 § 3 i 4 k.c.

Analizując treść dokumentów przedłożonych w sprawie przez powoda stwierdzić należy, iż niewątpliwie uprawdopodobnił on dochodzone pozwem roszczenie. Powód przedłożył nie tylko dokumenty zaświadczające o istnieniu wierzytelności, ale przede wszystkim akt notarialny umowy darowizny z dnia 18 maja 2012r. zawartej pomiędzy dłużnikiem K. L. a pozwaną A. R., tj. małżonkami, którzy jednocześnie zawarli w tym samym dniu umowę o rozdzielności majątkowej małżeńskiej, co jednoznacznie przekonuje, że w tej sytuacji zachodzi domniemanie z art. 527 § 3 k.c., którego skarżąca nawet nie próbuje obalić na domniemanie.

Nadto należy wskazać, wbrew twierdzeniom skarżącej, że wnioskodawca przedłożył wszelkie niezbędne dokumenty w celu wykazania, iż nie jest on w stanie zaspokoić się z majątku K. L.. Nadto do odpowiedzi na zażalenie wnioskodawca załączył m.in. pismo komornika sądowego z dnia 24 czerwca 2013r. oraz z dnia 12 sierpnia 2013r. o bezskutecznej egzekucji z nieruchomości i wreszcie postanowienie komornika z dnia 18 września 2013r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego co do nieruchomości dłużnika. Oczywistym pozostaje, że dokumenty te nie mogły zostać przedłożone wcześniej, lecz nie zmienia to faktu, iż należało je uwzględnić na etapie postępowania zażaleniowego.

Konkludując, skoro wnioskodawca uprawdopodobnił w sposób niebudzący wątpliwości Sądu Okręgowego istnienia wierzytelności względem dłużnika K. L., należy w dalszej kolejności wskazać, że niewątpliwie również uprawdopodobnił istnienie roszczenia względem pozwanej. Darowana jej bowiem przez dłużnika nieruchomości stanowiła wartościowy składnik jego majątku. Po jego zbyciu nastąpiło znaczne ograniczenie możliwości zaspokojenia się wnioskodawcy. Tym samym, zbywając powyższą nieruchomość dłużnik stał się niewypłacalny lub co najmniej niewypłacalny w wyższym stopniu. Wskazać przy tym wypada, iż niewypłacalność dłużnika nie musi być całkowita, wystarczy zaś aby wystąpiła ona w większym rozmiarze niż przed dokonaniem czynności.

Powyższe rozważania zaprowadziły Sąd II instancji do wniosku, że w kontrolowanej sprawie, Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż uprawniony uprawdopodobnił zarówno swoje roszczenie, jak i interes prawny w udzieleniu

zabezpieczenia przedłożonymi do wniosku dokumentami. Skoro uprawniony ma zamiar wytoczyć powództwo o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy przedmiotowej darowizny nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chojnicach, wobec A. R., to tym samym prawa przyszłych pozwanych do swobodnego rozporządzania przedmiotową nieruchomością, do czasu zakończenia procesu, powinny być ograniczone w celu zapewnienia skuteczności przyszłego orzeczenia.

Ponadto dostrzec trzeba, że uprawniony uprawdopodobnił również, że obowiązana miała wiedzę o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, na co wskazują przedłożone dokumenty w zestawieniu z domniemaniem z art. 527 § 3 k.c. Domniemanie prawne przewidziane w tym przepisie może być wszak zastosowane, gdy stosunek bliskości istniał w chwili dokonywania czynności prawnej (tak M. Pyziak- Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1266). Uprawniony w sposób dostateczny wykazał, iż pozwana jest małżonką dłużnika, nadto, że strony umowy darowizny zawarły także rozdzielną majątkową małżeńską w dacie zawarcia umowy darowizny. Dlatego też niewątpliwie należało uznać uprawdopodobnienie istnienia ostatniej przesłanki skargi pauliańskiej, czyli świadomości osoby trzeciej o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca uprawdopodobnił również istnienie po jego stronie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, albowiem powiązania osobowe pomiędzy dłużnikiem a pozwaną wskazują, iż brak przedmiotowego zabezpieczenia może uniemożliwić, a przynajmniej poważnie utrudnić osiągnięcie celu przyszłego postępowania.

Z powyższych racji, Sąd Okręgowy orzekł, jak w pkt 1 (art. 386§ 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.).

Natomiast w pkt 2 oddalono wniosek powódki o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, ponieważ jest on przedwczesny. Rozstrzygnięcie o kosztach zamieszcza się w orzeczeniu kończącym postępowanie (art. 745 § 1 k.p.c. przy zast. art.108§ 1 k.p.c.), do którego nie należy postanowienie wydane przez Sąd Okręgowy na obecnym etapie postępowania.